

Hazatért munkaszolgálatosok újabb névjegyzéke

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM, 52 SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 DECEMBER 23.
5701 KISZLEV 21.

Apró lángok fénye mellett

Irtó: Katona József

Kétezer esztendő távlatba világítanak a chanukkai lángok: a dicsőséges zsidó mult felé szórják fényüket és, mint utjelző csillagok, századokon át sugárözönbe borítják az örök jövődőt... Vörös küzdelmek után lobbantak ígézetes fényre — a vallás szabadságáért... Régi irások tanúsága szerint: a legyőzött ellenség nyolc lándzsáján gyulltak le először — a béke öröme... A hagyomány azt tanítja: egy korsó tiszta olaj maradt csupán a feldúlt szent templomban, esodálattosan mégis nyolc napig égett — a hit diadalára...

Kétezer esztendeje indult el keletről a fény, Izrael elnyomatásban és szabadságban, harcban és békecsigben egyre hordozza. A zsidó házakban, a templomokban ilyenkor Kiszlev havának 25. napjától napról-napra eggyel több mécs gyullad nyolc napon át, egyre növekvő fény árad a zsidó otthonokban, száll az ima, zeng a dal, felkelnek a fénygyújtók. Fonódik az emlékezés: Matitjáhuról, a lánglelkű ősz papról, aki lerombolta a gyűlölet pogány áldozati oltárát — Juda Makkabiról, az ifjú hősről, aki Isten porolyeként csapott le az ellenségre, úgy védte meg a zsidó nép becsületét. Ez Chanukka: a templomavatás ünnepe. Ilyenkor apró lángok fénye mel-

lett elmerengünk hitről, vallásról, békecsigéről, szabadságról. A gyűlölet sötétjéből Izrael aranylámpása, a menóra, közeledik és fénybe vonja lelkünket, elmúlt idők harci zajából kicsendül egy- hős nép győzelmi háladála s a multba révedező, meg a jövőt sóvárogva fürkésző szemek előtt a dalban csillogó ősi lámpás a jövőt mutatja.

Örök utkeresők, örök holnapvárók — mi mindig a tegnapi tekinlünk, mindig a mult utvesztőjére emlékezünk. Arra gondolunk, hogy négy év előtt ezeket a napokat irgalmatlan életvesztésben, kegyetlen sötétségben, gettó nyomorában, halálölgy irtózatában, a lársadalom kitaszítottjaként, családtól elszakítva, otthontalanul, örömtelenül töltöttük. Számunkra most és mindig, amíg élünk, elmúlt keserves sorsunk, saját gyötrelmes élményeink adják a sötét hátteret, amelyek előtt felragyognak a reményt osztó apró lángok. A szabadság öröme csillan meg bennünk, amikor az elnyomatás éveire gondolunk, a szentélyavatás ünnepe a lelkünkben meglobogtatja a mi egyisten-hitünket, amelyet töretlenül ámenteltünk azokból az időkben, amikor a háboru és gyűlölet démonai uralkodtak itt. Elyonultak a vérgőzöktől terhes felhők, kistűtött felettünk a szabadság

napja és köreinkben kisarjadt a lelkiismeret és meggyőződés szabadsága is.

Chanukka ünnepén, kisgyertyáink imbolgó fényeivel lehetetlen arra nem gondolnunk, azt nem értékelnünk, hogy immár a kormányzat megállapodással is biztosította a mi hitünk tiszteletét és vallásunk szabadságát. Az újjáépülő ország a lelkek békéjét is helyreállítja és a népi demokrácia törekvései a lelkiismereti szabadság biztosítására mutatnak. A fasizmus politikája konként dobott oda bennünket, zsidókat és miközben a gyűlölet mérget ojtotta a szívekbe s a vallás jelszavait hangoztatta, a bennünk élő hitért, vallásunk miatt itélt pusztulásra minket, zsidókat — a most fejlődő államrend a mult átkos politikájának magvetését irtja a szívekből, oltoztatja a gyűlölet lángjait, amelyek meg a bűnös mult hevitéséből láplálkoznak s ezzel megvéd minket, zsidókat, a harag, a bosszu, az ellenkezés és ármány átkos szellemétől, megvédi hitünket, megerősíti önértelünket, viszszaadja megtaposott becsületünket, biztosítja vallási életünk szabad virágzását. Templomaink a jövőben is fellegvárak lesznek hitünknek, otthonainkban megőrizhetjük a vallás törvényeit és szokásait, gyermekeinknek átöröközhetjük az örök zsidó eszméket

és tanokat, egész életünket megszentelhetjük mindazzal, amit őseink nekünk hagyományoztak.

... A Chanukka jelentősége minden időben korszerű értelmezést nyert a zsidóságban. Az apró lángok fénye évszázadok óta bevilágított a zsidó lét rejtelmeibe. Ezidén mi a szentélyavatás ünnepét a szabadság örömeiben átförösödött lélek templomavatás ünnepének érezzük és ennek reményeit akarjuk erősíteni minden testvérünkben. A haladó, fejlődő demokrácia küzdelmei és győzelmei a gyűlölet ójszakai sötétje ellen, a fény ünnepének mámorát zendítik meg a szívünkben és ezt szeretnők összhangoztatni mindenki szívében. Hit és vallás szabadsága a zsidók menőrájának olaját a megvalósulás esodájával hozzák izzásba és a makkabeusok emlékeztet Izrael hőseinek diadalára szórja fényeit. Azért imádkozunk, hogy az izzó fény és hősi emlékezés áthassa mindmnd a zsidó lelkeket. Így válik az idén az ősi Chanukka a mi legmagabb ünnepünkkel, így lesz az apró láng fénye ígéret és megvalósulás, amely megerősíti emberi öntudatunkat és vallásos hitünket, így örök költészete tovább él mibennünk (L. L. Gordon verse):

Emléket ad e gyertyák fénye nekünk,
Bennük a mult üzen,
De reményt is adnak, biztatást is:
Higgyünk a jövőben!

Ára 1.40 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Zsidók az arab államokban

Irta: HEGEDÜS NÁNDOR

I.

Akármeleg világlatot ütünk fel, alig van nap, hogy siralmas tudósításokat ne olvassunk az arab menekültek helyzetéről, akik a palesztinai otthonukat otthagyták és a szomszédos arab államokba szaradnak. Sier-tok izraeli külügyminiszter az Egyesült Nemzetek előtt adott nyilatkozatában részletesen rávilágított arra, hogy ezek az arabok jóval a hadiesemények előtt igyekeztek távozni arról a területéről, amit az UNO határozata a zsidó állam számára kiszabott. Nem a zsidók üldözték el őket, hanem az a lelkiismeretlen propaganda, amit a szent háború blöffjével az Arab Liga üzött.

Ha ezek az arab tömegek elmenekültek a testvérállamokba, az lenne a természetes, hogy az arab államok kitűnően gondoskodjanak is az arab propaganda sajnálatraméltó áldozatairól. De éppen azért találkozunk naponta beszámolókkal és felajánlásokkal a világsajtóban, mert az arab menekültek a legnagyobb sűrűségben a legnyomoruságosabb állapotban születtek. Számukat csaknem félmillióra teszik. Ez ugyan ellenőrizhetetlen szám, de nem lehetetlen. Az Egyesült Nemzetek hivatalos kiadványai több ízben közöltek jelentéseket, melyik arab államban hány menekült él és mit csinál. A lapok riportjai nem elégszenek meg a statisztikai adatokkal, hanem színes tudósításokban írják le a menekültek megrázó inségét. Sem lakásuk, sem ruházatuk, sem életük nincs. Ezzelfogva megindult a szervezett akció ezeknek az araboknak a felszólítása érdekében. Ahány vöröskeresztes szervezet van, mindegyik azzal foglalkozik most, hogy segítő akciókat indítson és a világ köznyomúságát felkeltse az arab menekültek iránt. Harmine millió dollárba becsülik azt az összeget, amire gyorsan szükség lenne. Hogy ki adja elő ezt a summat, nem tudjuk. Az Egyesült Nemzetek egyelőre 5 millió dollárt utalt ki és két és fél millió dollárt a segélyakció adminisztratív költségeire. Mert ugyan lényeges segély még nem ment el az arab államokhoz, de már egy sereg UNO megbízott utazott ide-oda, hogy megszervezze a támogatást.

Ha ennek a segélyakciónak hivatalosan nincs is semmiféle elfogult jellege, de azért a suba alatt nem takarékoskodnak az-

zal a beállításával, hogy a szegény arabok a zsidók áldozatai, akiknek pusztító fegyverei elől kerestek oltalmat drága testvéreiknél. Hogy az izraeli hadsereg egyetlen ujjal nem nyúlt azokhoz az arabokhoz, akik helyükön maradtak a csaták idején is, hogy az egész palesztinai háborút az arab államok kezdték el és folytatják tulajdonképpen ma is, hogy az arab államok minimális mértékben sem lettek eleget annak a kötelezettségüknek, hogy a menekülteket emberségesen el-lásák, lakásról, ételről, ruháról gondoskodjanak számukra, hogy mindaz a külföldi segítség, ami már eddig is érkezett, az arab államok gyalázatos adminisztrációja folytán elkalódott és kézen-közön elsikkadt, arról ezekben a hivatalos jelentésekben és hírlapi tudósításokban semmit sem olvasunk.

Természetesen az arabpárti sajtó és politika úgy véli, hogy legegyszerűbben olyképpen lehetne segíteni a menekülteken, ha visszatérnének lakóhelyükre. De ez csak a propaganda során olyan egyszerű, a valóságban annál kevésbé. Nem titkolják objektív nemzetközi tényezők sem, hogy a palesztinai kérdés megoldását nagyban megkönnyítette az arab menekülés, mert Izrael állam zsidó jellegét és homogén lakosságeloszlását elősegítette. Izrael államában több százszorosa menő arab kisebbség élne, akikről ugyan a zsidó állam készülő alkotmánya a legmodernebb demokrácia szellemében fog intézkedni, de számuk váratlan lényeges megapadása, mindenesetre nyugalmasabbá és biztosabbá teszi a zsidó állam fejlődését és zökkenésmentes felépülését, mintha benne hat-hétszáz ezer arab laknék. Ettől függetlenül: ameddig harcok vannak, és ki tudja még meddig lesznek, nem lehet Izraeltől elkívánni, hogy önként eltávozt ellenségeit visszafogadja. A menekült arabok visszaönlése Izrael államát új megoldhatatlan feladatok elé állítaná, mert a tömegesen beönlő zsidóság elhelyezése a megüresedett arab lakások nélkül lehetetlen lenne. Mikor a világ hontalan vagy hontalanság előtt álló zsidóságának nincs hova menniük Izraelen kívül, viszont az arabok számára nyolc arab állam kapui állanak nyitva, olyan országoké, amelyekben egy négyzetkilométeren 10 ember sem lakik (például a 34.000 négyzetkilométernyi Transzjor-

dániának mindössze 340.000 lakosa van), míg Izrael területén már most is 200 ember esik egy négyzetkilométerre — akkor sem politikai, sem humanitárius szempontok nem szólnak, legalább is a mai konstellációk közepette — az arabok visszatérése mellett.

Mi történik azonban ugyanakkor az arab államokban? Miként akarják az arab államok a menekülteket mégis megsegíteni?

A legújabb hiteles tudósítás beszámol erről is.

Kiméltelenül elkobozzák az arab államokban élő 800.000 zsidó vagyonát, azzal az ürügy-gyel, hogy ébből fogják a menekült arabokat ellátni.

Hogy ez miként történik, arról a jövő számban fogunk írni.

A Pesti Izr. Hitközség Rabbiválasztási Bizottsága

Ad 8979/1948.

Hirdetmény

Közhírré tesszük, hogy a Pesti Izraelita Hitközség 1948 szeptember 30-án tartott közgyűlése három pesti rabbit választott és kimondta, hogy

dr. Schwarcz Benjámín, Bethlen-téri templom rabbijának,
dr. Kalona József, Dohány-utcai templom rabbijának,
dr. Herskovits Fábán, Dohány-utcai templom rabbijának

megválasztásáról az összes választóképes hitközségi tagok általános szavazata alá bocsátja Az

ősválasztást

1948. évi január hó 2. napjának (vasárnap) délelőtti 9 órára tűztük ki. A választás helye: VII., Síp-utca 12., II. 33.

A választók „igen” vagy „nem”-et tartalmazó szavazójeggyel szavaznak. A képviselőtestület közgyűlése által jelölt rabbi akkor tekinthető megválasztottnak, ha az így leadott szavazatok kétharmada a jelölt mellett nyilatkozik.

A választásnál azoknak a hitközségi tagoknak van választói joguk, akik a választói névjegyzékben fel vannak véve. A választók szíveskedjenek olyan igazoló okiratot magukkal hozni, amelyből megállapítható, hogy a választói névjegyzékben felvett személyekkel azonosak.

A szavazás délután 2 óráig tart.

Budapest, 1948 december 20.

A PESTI IZRAELITA HITKÖZSÉG
RABBI VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁGA

Oroszországból megérkezett munkaszolgálatosok névjegyzéke:

Név:	Szül. év:	Léger:	Pontos cím:
Aschenfeld Károly	1910	109/25 Zaporozsje	Király-u. 15.
Csillag László	1918	105/32	Pannónia-u. 18.
Dr. Freiburger Endre	1912	101/17	Hajós-u. 7.
Gellért László	1911	Eszterg. fáb.	Jóskai-u. 24.
Herez Antal	1907	Önként ment el	Volcs Bethlen-u. 8.
Herskovits Livia	1920	"	"
Leichtmann Ernő	1917	"	"
Lauffer Károly	1920	2/7 Zaporozsje	József-u. 41.
Littner Endre	1920	5/2	Nagytemplom-u. 17.
Leitner Ferenc	1916	10/22	Alkotmány-u. 4.
Schwarcz Béla	1919	1X/2	Tisza-u. 4.
Winter Mór	1917	108/42	Alkotmány-u. 4.
Friedmann Tibor	1913	Szaktivkar (Koni)	köztársaság Alkotmány-u. 4.

Deportációból hazatért:

Kallus Márton, szül. 1914, 108/9, Pozsony-ut 14.
Kallus Péter, szül. 1947, Pozsony-ut 14.
Kallus Mátyás, szül. 1926, Pozsony-ut 14.
Kallus Dezső, szül. 1948, Pozsony-ut 14.

DEGOB Információs Osztály (VII., Bethlen-tér 2., I. 36.) közlése.

PARTIZÁNOK

Irta: Sós Endre

December 16-án volt száz esztendeje, hogy Kossuth Lajos felhívta az ország népét a guerrilla-háború megkezdésére. A Honvédelmi Bizottmány elnöke nem élt az elhíziók világában és ekkor már tudta, hogy — mivel Görgey nem sietett csapataival a bécsi forradalmárok támogatására és Ausztriában a reikézős erők diadalmaszkodtak — Windischgrätz seregei rövidesen elárasszák Magyarországot jelentős részeit, sőt, esetleg számolni kell a főváros kiirtésével is.

Száz éve, hogy Kossuth Lajos felszólította az ellenségtől közvetlenül fenyegetett vidékek népét, hogy készüljön fel guerrilla-csapatok alakítására és vállalja a guerrilla-háború viselését. A felszólítás nem önkéntesül történt. Régi elgondolások alapult. Kossuth Lajos már 1848 október 16-án, tehát két hónappal előbb, bizalmas rendeletben közölte a hadvezetőkkel a guerrilla-háború alapjait képező népfelkelés általános irányelveit. Abban a „Forradalom és szabadságharc, 1848—49” című új kiadású „Lászlóffy Győző” műnyben, amellyel a Szikra könyvkiadó méltóan zárja le a centenárius esztendő publikációját, meg is találjuk a Honvédelmi Bizottmány elnökének ezt a bizalmas rendeletét, amely szerint a népfelkelésnek „nem az a célja, hogy homloksort alkosszon az ellenséggel szemben, hanem, hogy az ellenséget oldalról és hátból mindenteligen nyugtalanítsa, közlekedési vonalait fönkrelegye, poggyászait és élelmiszereit elfogja.” Kossuth a guerrilla sikerétől várta a csökkenő lelkesedés újraéledését. Ezt bizonyítja 1848 november 11-én Görgeyhez írt levele is, amelyben még a reguláris hadsereg parancsnokát is guerrilla-csapatok szervezésére buzdította. „Akárhán űn ölbatszá, vagy ezer főnyi portyázó csapatot, külföldi befeliamokkal önkéntes vállalkozókból — töljön —, akik lesben járjanak, — birtokos fordultaknak, — csipkedjék az ellenséget — díjat nekik minden fegyverért, lőért, fogolyért... Csak

hogy meg legyen kezdve a guerrilla-harc... Egy kis sikert! Csak egy kis sikert, ha még oly kicsit is.”

1918 december 16-án — három nappal azután, hogy Windischgrätz katonái büntető-expedíciója áttele az ország határát — Kossuth Lajos érkezett. Látta az időt, hogy a guerrilla-harc az egész vonalon meginduljon. Két nappal később a Honvédelmi Bizottmány mintegy aláíratásztotta elnökének fellívását és a következő utasításokat küldte a különböző magytknek: „A népfelkelésnek rendeltetésük nem az, hogy esztendőben álljanak az ellenség előtt, hanem, hogy hangya-módra az ellenséget körülleplejék, szüntelenül nyugtalanítsák, soha békét ne hagyjanak, — az élelmiszereket előre elakarítsák, társzerekeit elfoglalják, éjjelenként az előlük ismeretlen uton és ösvényeken oldalról és hától megtámadják és pusztítsák.”

A guerrilla harca vonatkozik a Honvédelmi Bizottmány 1848 december 22-i kiáltványára is, amely abból az alkalomból hangzott el, hogy Windischgrätz hazugul a robot és dézsma eltörölésének fenakítását ígérte a bécsi udvar győzete esztére. „Fel kaszára, vésőre! — hangzott a Honvédelmi Bizottmány proklamációja. — Merre az ellenség megy, sőtét tömegeket pillantva meg jobbra, balra, előre, hátra, mint az árva, fogjátok utait körül, az őt vájlatok szét, szelsetek gyűlölyeitekkel, s mikor az ellenség nem is ámodja, törjétek egy csapatára, egy-egy poggyászvonalára, hogy amíg ti itt megjelenve, őt széteszve folytonosan foglalatokdaltjátok, vitéz seregeink rajtatessenek és semmivé tegyék őket.”

A guerrilla-harc, sajnos, — valljuk be — nem mozgósított elég széles rétegeket. Semmiképp sem lett népfelkelésszerű. Igaz van Mór Aladárnak, aki az általános lelkesedés hiányát a jobbágyselelmek orvoslásának elmulasztásával magyarázza. Így

is volt. Az 1848-as magyar forradalom — bár voltak nagszerű és lelkes guerrilla-csapatok — nem tudott a legdöntőbb pillanatokban guerrilla-seregekkel mozgóítani, mert letért a megkezdett forradalom útjáról és nem számolt le a nyílt ellenforradalmi erőkkel.

Ennek ellenére az aránylag szűk körű 1848—49-es magyar guerrilla-mozgalom — ma úgy mondhatnánk: „partizán-mozgalom” —, amelyben több zsidó is kitűntette magát, büszke visszatekintésre ad alkalmat a magyar népi demokrácia híveinek és ezek sorában különösen a marxistáknak-leninistáknak, akik tudják, hogy a partizán-mozgalom bizonyos időpontokban a nemzeti önvédelem és a munkásmozgalom harcmodorának szerves részévé válik.

Kossuth Lajos 1848 december 16-án azokra a kaszákra és dzsidákra hívta fel a magyar nép figyelmét, amelyekkel a kaszák oly nagy sikereket értek el. Szinte ezzel egy időben jelent meg Marx és Engels hírtörtélete „A népfelkelés” címmel. Ebben ezeket olvasunk: „Az olaszországi harcok” című vezérelék. Előben ezeket olvasunk: „Kezdetül fogva őrségi hiba volt, hogy a piemonté az osztrákokkal csak egy reguláris hadsereget állítottak szembe, hogy szokványos, polgári, szabályos háborút akartak vívni ellenük. Annak a népnek, amely ki akarja vinni függetlenségét, nem szabad a szokványos háborús módszerekre szorítkoznia. Tömegfelkelés, forradalmi háború, partizánharcok mindent — ez az egyedüli eszköz, amelynek segítségével egy kis nép

megbarkózhatal egy nagy néppel, amíg egy gyöngébb hadsereget képessé lesz arra, hogy ellenálljon egy erősebb és jobban szervezett hadseregnek. A spanyolok bebizonyították ezt 1807—1812-ben, a magyarok még most is bizonyítják.”

A moszkvai Idegennyelvű Irodalmi Kiadó hozta a könyv piacra azt „A marxizmus-leninizmus klasszikusai a partizán-mozgalomról” című kötetet, amelyben érdekes antológiát találunk Marx és Engels, Lenin és Sztálin emlékeiből, feljegyzéseiből, beszédeiből. A moszkvai Marx—Engels—Lenin Intézet jól feldolgozta az idevonatkozó anyag lényegét, amely kellő megvilágításba helyezi a partizánmozgalom történeti szerepét. Ezekben a megnyilatkozásokon keresztül tudjuk csak — száz év távlatából — kétféle értékelni Kossuth Lajos felhívásának jelentőségét és azt, hogy — mi lett volna, ha Kossuth szavainak nagyobb visszhangja tántad és — bátor, de elszigetelt partizánakciók helyett — partizánháború indul?

Kossuth Lajos partizán-háború hirdető felhívásának századik évfordulóján tisztelgünk az 1848—49-es magyar szabadságharc guerrilla-harc emléke előtt, de használjuk fel ezt az alkalmat arra is, hogy megemlékezzünk a Szovjetunió végleges átkiját kétféle polgári háború vörös partizánjairól, a Nagy Honvéd Háború szovjet partizánhírszereiről, a varsói gettó lázadóiról, a második világ-háború magyar antifasiszta partizánjairól, a spanyol polgári háború nemzetközi partizánbrigádjairól, Markosz cártárs götör partizánseregéről, a partizán zsidó szabadságharcosokról és mindazokról a partizán-hírszerekről, akik saját házaikat és a világ szabadságáért harcoltak és harcolnak.

A Pesti Izraelita Hitközség előadássorozatának ünneplő megnyitója

December 30-án, csütörtök délután 7 órakor

a Hitközség dísztermében (VII., Sip-u. 12. II em. 33.) kezdődnek meg a Pesti Izr. Hitközség kulturális ügyosztályának ezévi előadásai. Az ünnepélyes megnyitó előadás programja:

1. Megnyitó: LÁZÁR JENŐ előjáró.
2. A hitközségek szerepe a demokráciában: DOMONKOS MIKSA, a Pesti Izraelita Hitközség főtitkára.
3. Zárszó: TURÓCZI-TROSTLER JÓ-ZSEF dr. egy. ny. r. tanár.

Fülső Jerem

Belpés díjtalan,

Síruha-átlátszó, ballon, lóden és viharkabát
Márton és Szász V. Gróf Teleki Pál-utca 3.

Glosszák a hétről

SZTALIN születésnapja nem csak a Szovjetunió ünnepe, hanem az egész haladó emberiségé. Erről a napról nemcsak Moszkvában emlékeznek meg, hanem Budapesten, Prágában, Varsóban, Párisban, Tel-Avivban, Markosz Görögországában és a felelők kezében lévő Viet-Namban is.

Sztalin neve: acélembert jelent. A szabadság acélembere az, aki Sztalin néven bekerült már életében az emberiség legnagyobb szabadságharcosai közé.

Míg a régi szabadsághősök csak egy-egy ország, egy-egy nép szabadságáért szálltak síkra, Sztalin a világ jelentős részét szabadította fel a fasiszta elnyomás alól.

Köszöntjük Benne a Nagy Felszabadítót, az országok és népek szabadságának megvalósítóját, a szocializmus utörőjét a kizsákmányolás eltörlőjét! Köszöntjük Sztalinban az elnyomottak bílicseinek szellemét és a még elnyomatlanságban lévő reménységét!

★

„A MI JOGUNK” címmel jelent meg Bécsben az *Arjásitók Egyesületének* hivatalos közlönye. (Néhány héttel ezelőtt már részletes beszámolót közöltünk a marshallizált Ausztriának erről az új, fasiszta szervezetről.) Milyen cikkeket közöl a mi jogunk?

Példán ilyen:

„Akármilyen komény feltételek mellett kényszerültek a zsidók eladni üzleteiket, nem gondolhatnak arra, hogy valaha is visszaszerezhetik, amit eladtak. Senkinek gondolhatott ugyanis olvasmire, hogy a nemzeti szocialista állam megbukhat néhány esztendő múlva.”

A mi jogunk leplezte önmagát! Bevallotta, hogy nem gondoltak a náciizmus bukására és örökérvényűnek hitték a rablásait!

Milyen lehet az az osztrák „demokrácia”, amely tűri az *Arjásitók Egyesületének* megnyilatkozásait?

★

ÚJABB BOMBA ROBBANT Londonban, — a *World Jewish Affairs* szerint — egy zsidó tulajdonában lévő áruház kirakatában. Ugyanakkor a többi kirakatot Dávid-csillagokkal mázolják tele.

Chuter Ede belügyminiszter válaszolt az alsóházban Maurice Orbach ezzel kapcsolatos interpellációjára.

Hogy mit felelt? Ezt:

— Az ilyen cselekmények

teljesít nagyon nehéz megvalósítani. Teljes megelégedéssel állapíthatom meg, hogy a rendőrség teljesítette kötelességét és teljesíteni kívánja a jövőben is.

Mindössze két rövid mondatot írtunk ide.

1. A népi demokráciák belügyminiszterei nem szoktak „nehézségekre” hivatkozni, amikor fasiszta bombadobók teleplezéséről van szó.

2. A népi demokráciák rendőrségei meg szokták találni a bombamerényletek telteseit.

★

FRITZ VON UNRUH, a világ-hírű német antifasiszta író, aki nemrégiben megkapta a Goethe-díjat, — mint a svájci *National-Zeitung* írja — regényt fejezett be az új Németországról. Ebben szó lesz a zsidókérdésről is.

Fritz von Unruh egyébként nemrégiben látogatást tett a zsidó honfoglalók zselisheimi lágeryében és utána kijelentette amerikai újságíróknak:

— Az az állítás, hogy a zsidók lennének felelősek a feketepiacért, aljas hazugság és csupán azt a célt szolgálja, hogy megint egy kisebbséget tegyen meg bűnbaknak.

★

DACHAU ÉS BUCHENWALD egyik főnökeinek, a bécsi származású Ebner-nek borzalmas adatokat fektet bűnperében Eichler államügyész a következőket mondotta:

— Akadt egy-két tanu, aki arról vallott, hogy Ebner segítségével részesítette. Volt egy-két ilyen zsidó is. Ezek kijelenték és elmondhatták saját személyekkel kapcsolatos észleleteiket a bíróságnak. De voltak, akik nem jöhettek el ebbe a terembe. Nem egy-két ilyen távollmaradó van szó, hanem tízezerről és tízezrekről. Ezeknek a távollévő tízezreknek a nevében tartok vádbeszédet: azoknak a tízezreknek a nevében, akiket Ebner főnöksége alatt Dachauban és Buchenwaldban megkínáltak és megölték, vagy a keleti részeken elpusztítottak. Ebner, mint egyik íratból kitűnik, 48.500 zsidó holnijának elszállításáról intézkedett. Ezt a 48.500 embert tudniával és hozzájárulásával gyilkolták meg.

Ebner perében a legfőbb tanú egy katolikus pap volt: egy bécsi prefátus, akiről kiderült, hogy szemtanúja volt

több ember meggyilkolásának. Minderről azonban egy szó sem szólt a bíróság előtt. Az elnök mánap az alábbi enunuciációt tette:

— Hatósági közegek megkérdezték azóta a prefátus urat, hogy miért nem vallott azokról a gyilkosságokról, amelyeket Ebner közegei — Ebner tudásával — Bécsben elkövettek. A prefátus ur azt válaszolta: „Senkisék kérdezte tőlem ezeket a dolgokat.” Nyilvánvaló, hogy a prefátus ur nem akarta elmondani mindazt, amit tudott. Kérdésesen, hogy a vádlott érdekében kívánta szolgálni. Eskü alatt tett hamis tanuvallomása miatt folyamatra tettük a szükséges lépéseket.

★

A „**JEWISH CHRONICLE**”, az angol zsidóság központi szervezetének hivatalos lapja, beszámol arról, hogy a magyar bíróságok az utolsó időkben több esetben súlyos hántatásokkal sújtották a fasiszta korszak, a háborús periódus és a népi demokrácia esztendőinek emlékeztető gonosztevéit. A népi demokrácia — mint a *Jewish Chronicle* hangsúlyozza — nem tűri a temetőrombolásokat sem és a zsidó temetők sirrongatóira is lecsap a törvény teljes szigorával.

A *Jewish Chronicle* — ha ez utóbbi nem is fűz kommentárt ehhez a hírhez — bizonyára irigyli a magyar népi demokrácia antiszemizmust nem-tűrő magatartását. Hiszen az angol lap már hónapok óta sürgeli — és hátha sürgeli az ottani antisemiták féktelen izgatásának megakadályozását.

★

„**BÉCSI CSENDELET**” címmel írja az *Osztrák Kommunista Párt* napilapja, a *Volksstimme*: „Tegnap este nagy tömeg verődött össze Josef Bratisofsky mázsolómester jellete előtt. Körülbelül kétszázan tüntettek az Engérlíhstrasse 189-es számú ház előtt. A Koncentrációs Táborosok Szövetségének tagjai követelték, hogy a rendőrség vegye őrizetbe a mázsolómesternek az üzletben alkalmazott mostoha-tesztvérét, Johann Bienát, aki 1938-ban a Reichsbrücke mellett a Dunába kergetett egy zsidót. Az előjött rendőrök kergették szét a tüntetőket.”

A marshallizált Ausztriában ilyen állapotok uralkodnak!

Nem a gyilkosok fogják el, hanem a gyilkos ellen tüntető ex-

rabokat zavarják szét a rendőrök!

Ez a kis hír sokat mond!

★

PRÁGÁBAN MAUZOLEUMBA helyezték az *Ismeretlen Auschwitz áldozat* porait.

Cepicka igazságügyminiszter vezetésével — jelenlét a *Jewish Chronicle* — állami bizottság utazott előbb az alkalmából Prágából Auschwitzba, hogy elhozza az *Ismeretlen Auschwitz áldozat* maradványait.

A csehszlovák népi demokrácia igazságügyminisztere, aki maga is hosszú ideig rabkodott Au chwitzban, előbb az alkalmából fogadalmat tett, hogy — Csehszlovákia és a haladó emberiség nem tűri soha többé a fasiszta feltámadását és az antiszemizmus harárdalkodását.

★

AZ IGAZSÁG a végén rendszert győzni szokott. Úgy látszik, győz most Ilse Koch esetében is.

A bucheneri boszorkány mégsem sétálhat majd szabadon, mint akinek teljesen rendben van a dolga.

A londoni *Jewish Chronicle* közli, hogy — a nemzetközi felháborodás hatása alatt — folyamatra tették a per revízióját.

A lap reméli: Ilse Koch legutóbbis életfogytiglani fegyház büntetést kap.

★

EINSTEIN professzor és az amerikai tudományos élet zsidó vezetői éleshangú tiltakozást bocsátottak ki a palesztinai zsidó jobboldali illegális mozgalom egyik vezetőjének amerikai útja és amerikai pénzügyi kampánya ellen.

Einstein professzor és társai szerint: „A zsidóság minden fasiszta jellegű szervezkedését elítéli és nem tűri saját soraiban sem a misztikus tanok és faji felsőbbrendűségi teóriák érvényesülését.”

★

A **TELAVIVI RÁDIO** december 16-án sikeres Petőfi-estet közvetített.

Január 20-án Ady-est, január 30-án pedig Bartók—Kodály-est lesz a telavivi rádióban.

Máris élénkülnek a kulturális kapcsolatok a felszabadult Magyarországgal és a szabadságharcát vivő Izrael állama között.

EGYEDÜLálló, özvegy, bérkereskedő, kétszobás lakással keres 40 éves korig házvezetőnőt, ki a háziartást egyedül végzi. Levél vagy bemutatkozás XI., Major-u. 5., Lebovila.

Utlevélképek azonnal is
FOTO STUDIO, Erzsébet-körut 16.

HOVÁ FUTSZ?

Irta: GYÖRGY ENDRE

HOVÁ? És főként miért? Nem érzed, nem látod, hogy önmagad, s saját imbolgó árnyalakod, az önön lelki bizonytalanságod elől menekülsz? Hátra akarsz hagyni gondolatbajszjaidat, ki akarsz dobni életed lassan emelkedő léghajójának gondolójából a problémák homokzsákjait abba a balga hitben, hogy ezek majd nem nyomnak ott, ahová ábrándkeresés közben magad kerész. Bátor ember. Ha egyedül vagy is, nem sajnálna téged a farsadást, hogy megállítsalak ebben a kerge átokfutásban. Hová szaladsz és miért ez a nagy sietség? Mi idézi elő benned ezt a nyugtalanságot, mi forralja a véred, mi korbácsol a szabadlára, amikor nyugodt léptekkel is haladnál a hazai lávában, azokon a szilárd bazaltkockákon, amelyek most rád a lábad alá a derék munkásköz és amelyekben olyan jól esik ringó léptekkel, merengve járni. Jární és haladni a csuesokig vezető biztos cöl felé. Oda, ahová eljutunk egymán, hová bárki, és vértől szennyezett "kőzők" átváltoztak. Mi elől futsz? Megmondom én, ha világos percekben, tükör pillanatokban magadnak meg nem vallottad: A saját lelkismereted elől. Mert nem mersz szembenézni önmagaddal és a reád váró feladatokkal. Pedig te erős vagy, izmos és kemény a tested, amely meg tudja ragadni a munka végét és harcolni is tud azokért a magasabb eszményekért, amelyekre magadban a halálgyárak kieszöböl, a pusztító gázok keserűsége szagát és az égnek meredő, emberfelfokadó kémények koromját szippantgatva, vagy a pincék mélyén, amelyeknek penészes levegőjébe a barna és zöldes baktériák kényszerültek, fogadatokat letéve. És mindent ilyen hamar elfelejtett volna! Alig három év alatt megfellelkezett arról, hogy kimondhat a szót: Ha mindennek vége lesz, akkor oda állsz a gátna, nekigyűrűzől és együtt építsz az új világot építővel? És most, amikor a körvonalak egyre határozottabban kirajzódnak, megbízhatlan, szánysádszeregetten el akarsz szaladni? Ugye nem haragszol, ha keréken meghatározom a jellemet: Gyáva, vagy! Egy szorosan gyáva, ijedt nyúl, amely az ősi avar zörrenéséből is megriad és ugrik, a biztos otthon elhagyásával nekivág a lágy rétegeknek, nem törődve a

esapákkal, amelyek reá leselkednek...

★

KÖDÖS ÁBRÁNDKÉPEK, hamis álmok és csodák délibábok után futsz. Csodákat látsz a messzi távolban, mert nem akarsz és nem látod magad magad körül itt a csodákban. Nem veszed tudomásul, hogy ottan, ahová te igyekezel, az emberek ide akarnak futni, mert tudják, hogy tévedés útján vágyódnak itt megvalósulni, nálunk gyökereket érezhetnek a humuszba, amelyből a hit, a szabadság és együttműködés legszelb szál virágai szőlőnek majd a megsebz. Csak dogozni kell érte, öntözni, kapálni, gereblyézni kell a földet, amely elhagyatott és megmunkáltatlanul mindenütt csupán dudákkal teremhet. De miért vagy kényelmes és miért kívánsz, hogy helyetted mások gyomláljanak? És miért akarsz a termés baktériáit karosszékben beválni? Azokhoz, akik súlyos bűnök csomagjával terheltek az éj sötétjében bűbánnak át a határon, a súlyos szidalmakon, a jogos felháborodás döngedelémén és az erkölcsi pófokon kívül (mert másféleztve nincs a kényszer), amelyeket kifizethetetlen felelősséget állapított megfellemlenik, nincs más szavam. Nem dicsőítenek ezek, hanem közönséges bűnözők. Tisztelem elkövetők, túlszárított roszszimulátiókat keltgatók emberitlen eszlekedésekkel, amikor "széltől" elhagyják az országot és azt sürgőjűk végződs ajkuk közül, hogy díszszidalmak. Közülük néhány azért tud megfellemlenni, mert a demokrácia nem hajlandó követni őket az általuk kitalált úton. Kegyes és megbocsátásra hajló irányultban, s bűnünket is megkönyörölöz olykor a felejtés gyöngesége, ami sokak részéről nem igazi emberiségesség, hanem bűn. Kérlek-e nek a szomszorosod, de egyre halkabban szellemiáramonok, a mások parancsára lényegzők, de azért a saját magánrendeléseket követők, a felelősségrevonás elől reszkelve és ódagva megfellemlő szájjaló hangonak, köztünk hátrál is? Volt-e nálunk kagylók? Számított-e, hogy valaki serdülő ifju, vagy lélek

vége felé lopogó aggasztán? Asszony vagy leány? Cseccsenő vagy magzatot áldott anyajelöl? A, dehogyn! Ha látom, olvasom azt a könyvtárnyi dokumentum-sorozatot, amely a megszerzett országokban sorra megjelöl a hépróbas bűnözők égrekláló gazdaságáról, ököbe szorult kezem. De még göröcsötlen vonaglanak meg az ujjaim, amikor a táviratok viszont azt közlik, hogy "Nyugat" a horogkereszt megfellemlőjeival paktálnak; hogy százezrek és milliók gyökereivel kezelt szoritnak; hogy az emberből készült "barquillámpa" paktól életlenek feladóját, ezt a modern női Balzambot, szabadon engedik; hogy összecsapnak a borzának utóéletlen felfeléjű megfellemlől, akiket szolgálatuk szegfőztetnek, nyilván azzal a céllal, hogy magukban, "szükség esetén" tanítsák, terjesszék az öldöklés márk egyetemi fokra jutott tudományát. Közéjük, ide vágnak a mi bűnösökkel ragadozóink, akiknek talpát időnként újra égetni kezd az a tüzes láva, amelyet ők maguk gyújtottak. Ezenkor újra kordednek és "Nyugat" távoznak. De te, te testvérem, miért vágyódsz a sorokkal? Nem érzed, nem tudod, hogy hosszú kéveket ellened készülnek fenni?...

★

KÖVET DOBOK a gazdasági élet kártétől után is, akik messzire elmenekedve a közönség kötele szolgálatától, a maguk kapzsi módján csak önön eddelük hályonyát imádják. Ők csak ártanak nekünk, akik létezésük csillagát fennmaragvottatják és a becsületességet írják vezető jellemként a cigánylajukon. Mert az utóbbiak azok, akik verejtékze hordják a féglát alhoz a pignatikus alkoholhoz, amelynek homlokában arany botokkal van a felirat: "Magyar népi demokrácia." Ők voltak azok, akik a fokm-batolás után rohamvára jelentek meg a hívó szóra, hogy a kereskedelmi és ipar újraszervezésével, a romokból való talpna-állítással kapcsolataink bűn az országot építők sorába. De nem "összletés" a testvérreklások felé pislogó magyar-országi reklámok sem. Közönséges

bűnöző ő, lélekgyujtogató, árulomással annál aki poltrótemos rongydarabok, vagy benzínbe mártott kőccel gyujtogat. Ha külföldre kerül, "hazaff" létele gyökereyén ártja a hazát és hajlandó azt kőccsözim ki-mérni. Ezek közé akarsz te ke-veredni? Nem érzed, hogy rossz uton jársz, hogy zsákutcába tévedsz? Nincs igaz, annak a fiatalasszonynak sem, aki azzal nyugtalgolja magát, távozní kés-szülve, hogy abban a nagyon lávól, tőle teljesen idegen or-szághan *fehér lappal* akarja megkezdni az életet. Tőre a mult minden jó és rossz emlé-két, leladírozza a maga életé-nek fekete lábbijáról a kréta-jelket és azután — harminc esztendő lecsiszolhatóan mély vésővájataival — tudatlan cse-csemőként jön újra a világra. Arra nem gondol, hogy az em-lékek vele, — létele utáná mennek. Hogy a mult rossz emlékei kísértenek. Hogy van-nak dolgok, amikkel nem is szabad elfelejtene. Amikre örökké emlékeznie és emlékez-tetnie kell. És vajon nem tul-ságosan kényelmes megoldás-e a mai ember számára, hogy ki akár lépni az önön létéből, hogy óvja magát, mint porcelánár-tyát, vagy esztendő üvegkelyő helyett, hogy vállán a har-cot, a helytállást, a tanítást, a felvilágosítást, meg a küzdelmet a hitaság, a megfellemlődség, az emberitárs gyűlölet ellen is? Nem, ezek elől nem lehet, nem szabad, nem illik sehová sem elszaladni.

★

A MÉRLEG SERPENYŐJÉBE

bele kell vetni a kedvező jelen-ségek száraznak súlyát. Meg kell látni, mert csak a felté és tosi vagy nem látja, vagy a rossz-ságnak nem engedő látni az *eredményeket*. Az épülő háza-kal, az újítottot hűtővel, a termelés és a termék eredmé-nyeit, az életmód omakodását, a tömeges szociális létének olyanfoku kiterjedését, amelyre Magyarországon még nem volt példa és ami évszázadok művelését hozza helyre. Van egy ifju réteg, amely Pa-lesztinába kivándorzik, a szilárd országok új otthon építeni. Voltak későbbiek vándorokra azok, akik magukban nem voltak. Akik kőből tüdőt, kőből, ürességtől kőből otthoni talá-lak, ha egyáltalán megfellemlők. Akiket minden apró jut a könyörtelenül lépcsőzéstől csodá-jukra, ha egyáltalán megfellemlők kedvesekre emlékezel. Bennük ég a türelmetlenség, az utazási lár. Képeik vagyunk őket vis-szatartani? De, aki ezért nem, mert el akarja kerülni, hogy vele "meg egyszer megfellemlőd-

UTAZIK? Új és BŐRÖNDÖK

halóköfferek vétele és eladása LÁNG bőröndös Népszínház u. 21. Tel.: 135-033. Saját műhely. Szombaton zárva.

Hessék mindaz, annak áll a helye, mert a népi demokrácia a biztosíték arra, hogy a közelmúltbeliekhez hasonló szörnyűségek soha többé meg nem ismétlődhetnek. De ennek érdekében kötelességünk a demokráciát erősíteni, nem pedig a szülőgőz kényszerűkkel hatalomátvitelétől tartózkodni. Még azelőtt sem, hogy akár csak egyetlen pillanatig is felüljünk ezeken és valóságos életünkkel. Közöttünk és a reakció között nem lehet létre egyensúlyt, kompromisszumot,

átmeneti békét. Harc ez az árnyék és gonoszság ellen, amely csak a demokrácia teljes kiakadályozásával végződhet. Ami pedig azokat a túldimenzionált ábrándokat illeti, amelyek után futsz, csak arra a hatalmas dokumentumra utalok, amely a Zsidó Világkongresszus magyarországi irodájában gyűjtött össze a világ minden tájáról. Így újabbán fölkel a Köztársaság. Legutóbb Egyiptom egyik ismert zsidó kereskedőjének: Saffi Adas-nek kellett mártírhallatát hallani, mert olyan vak-

merő volt, hogy támogatta testvéreinek a szabad hazáért vívott házi harcát az elvakult imperializmus ellen. Ez volt a bűne, ezért pusztították el azokat, akiknek viszont szabad támogatásuk a hódító hadjáratot a magyar néppel szemben ismét kérdező:

Hová futsz hát? Ne rohanj! Maradj itt. Építs... építs... építs... Építs a közél együtt megadni is új otthon a leromlott régi helyre a demokráciás Magyarország talánjait és szabadt szívében egyaránt.

Egy nagy zsidó költőről

Irta: Szilágyi Géza

Fiaid korában, a vakmerően főúráruklózó légi önkívületnek átváltozott napjában még nem is sejtette, hogy mire, közel a nyolcvanadik esztendő félszemés havashegyéhez, örökre behunyja még mindig el nem lárt szemét, a zsidóság megrendítő dalnokát sietjük benne. Balán könnyelmű az az irodalmi érzéke, aki az ugynevezett világír hamis mérlegén alkarc megállapítani egy költő súlyát. Karl Wolfskehl német költőházában sem ismerték sokan, külföldön még kevesebben. De aki hozzáért, olykor kemény erőfeszítéssel — erre bizony nem egyszer szükség volt — behatolt Wolfskehl költészetének magas keretével nemcsak védőn, hanem elhárító is körülvette tündérkertjébe, annak megrendítő hátterében végigfutott a szellemi magyarság előtt tisztelt hódolatot, egyben a lelki évezetnek legteljesebb és érzékeltető borzongás.

Wolfskehl gyönyörű utat tett meg az akár önmagával is mint egyetlen főnyi közönséggel beérő arisztokratizmusától a nemzeti magyarság, tagadhatatlanul első sorban zsidó költőként megérett és együtérztését kívánó demokratizmusához. Stefan George-nak, a francia szóhasználat szerint „legszigorúbb”, azaz magával és közönségével szemben legigényesebb költőnek volt már iskolázás korában hódoló barátja és hűségesen követő tanítványa Wolfskehl, George, ekkor a nemzetiszocialisták később nyakatekercen erőszakos félmagyarításával a magukéknak igyekeztek befogadni, és akik az igazság megcsufolásával antiszemitának dicsőültek, közlekedési érzéke halálát, a náciizmusból beszenyvezett hazájából Svájcba költözött, nehogy a Hitlerrel meggyalázott német földbe helyezze végő nyugalmát. Ez a székelyszékény a maga költői iskolájában valóságos gyűjtője a tehetséges zsidóknak. Később mertéssel kiválasztott tanítványai között a döbbentett kegyetlen helyét foglalta el például Hofmannstahl,

Mombert, a korán elhunyt Perlis, Wolfskehl és Gundolf, a George-kör fő esztétikusa és filozófusa, valamennyien zsidók. Wolfskehl, a hódolatra készülő egyetemen fogva körülvette, de megakadályozta vágya következtében korárvándorló nagy német költőnek nemcsak megfontolt megfigyelésben részesült, hanem gyors szívhez is közelítő meglátást birtokolt. Az évek során ezáltal egyre önállóbbá izmosodott egyénisége. Kezdi korának valamikor rajongón imádozt mesterét és irányítóját soha el nem árulta ugyan, de már nem másolta. Tanítvány egyéniségének részleges megismerésével Gundolf egyszer azt írta George-ról, hogy az ő tanítványa, szívesen költőként ajánlta fel, és örülne annak, hogy *lúdzságyag lehetne a legnagyobb láng számára.* Wolfskehl azonban felelőse sorát több már nem érte be a szinte emberfeletti önzetlenségű önfeláldozásnak ezzel az erkölcsi magasságnál, esztétikailag mégis alacsony színvonalú szerepével. George tanítványából a maga jelentőségének nagyon is egyéni képviselője lett. Füleltségében sem tagadta meg zsidóságát, de költészetének csak *dekoratív színteljesítő* nézete, azt is nagyráirán. De mikor aztán szörnyűségesen felkel Hitler ördögi napja, Wolfskehl halálán megszédült lelkeben szerzett lelke gyűjtőjével, amelyekkel nemcsak rákényszerített igát vállalt, hanem legnagyobbjából felvilároszó lelki együtérztést is, az üldözött német zsidó közösség jellegzetes költőjévé nemesítették.

Müncheni otthona, még Hitler tüzes korbácsa nem kergelte ottan egy északamerikai menedékhelyre. Aucklandba, ahol nemrég rájött, hogy a halál, az utolsó világkultúrának beleegyeztesedő zsidó kultúra valódi színtere volt. E székely központjában búskodó költő a legutolsó talán szerencsésen Pádestinába kimentett óriási könyvtár, ennek kö-

zépén pedig önértékelésen állott a szűkebb művészi szoborral nőlt és padlásosított házigazda, a bibliai zsidó prófétaizmusnak legmagasabb szellemi arcvonásokkal és töltetborzongással, de legmodernebb és ősi jellegének maradt megtestesítője. Csodálatos egyéniségéről, amelynek mindig eleven hatókörében szinte megmagasodottak példás életének hódoló tanúi, nem is adnak, nem adhatnak teljes fogalmat fejedelmi versei, a történet, az irodalomtörténet, a nyelvészeti, a poétikai és szociális élet jelenségeit mestersen magukba olvasztó kultúr- és filozófiai tanulmányai, olykor kicsiknek látszó konkrétumok főképpen világálmásokat ívelő bölcseségi kísérletei. A minden iránt tanáladatossá szenvedélyes, érdeklődő ember szinte gazdagabb volt az alkotásnak konkrétan és sokszínű lángjában belehamvadó költőnél. Verecskényes, számos, népszerűen kezelt, legy csak *halás emlékeztető* írom ide a már teljesen zsidóvá átváltozott késői Wolfskehlnek két költeményét, az eredetivel, ha valom, nehezen birkózó fordításban. Az első vers a hitleri üldözés elején került felejtetlenné keserű, már ízű gyümölcs. A második vers az üldözésnek már irázható közepén zeng, sikolt, zug, mint, *A Hang beszél*, ami megváltást hirdető fenséges elképzelésnek egyik alkotója, már nem keserű, hanem édes, ereji zenéje. Egy Wolfskehl előtt földig hajló német zsidó költő, Margarete Susman szerint ez a ciklus csupa imádat, vallomás és próféta: Istentek a maga népéhez intézett szöveg és parancs, a legnagyobb hangnak olyan szavai, amelyek az örökéleti vágyból világszűk helyre a mi múltunk kormánba. Halálhosszátok meg, költőben testvérem, előbb a keserű verset. Címe:

„A VEZÉRLŐ”

Kik még sohasem voltak ifjak,
Kik iriggyen kioldva bánész-

Es este a sötétben fulladozva,
Kedvenc madaruk tollait bor-

zolja,
Aggódva lesik szíve dobogását

Es megcsokolják, mielőtt

megölnék —

Öket választom példának s

velők

Megyek sivatagba és váro-

sokba,

Es megmutatom nekik mind

a táncot,

Es megmutatom a halottakat,

S a kint, melynek helyén

egykor öröm forrt,

S szegény fivéreimnek,

mindahánynak,

Ajándékul kökenyeret adok,

S ásót, hogy vele sírjait

megássák.

Most pedig a legnagyobb

győzelem közepén is remény-

kedőm édes szövegét halgassák

tok. A címe:

MIKOR, HA NEM MA?

KI, HA NEM TE?

Hallod a hívást? Téged ér,

neked szól.

Nem vagy a Szövetség alap-

példája?

A Hívás kérde: Ébren vagy

és itt vagy?

Nem terajad teltek be a

esodák?

Ki máson, hogha nem éppen

terajad?

Te mindig legközelebb vagy,

hogha indulj.

Ki más, ha nem te?

Mindenki kész, és fölgyver-

zett?

Jaj, hogha Ő eljön és nem

tudjátok,

Hogy a kőnek egy szennyes

születen áll.

Vagy a sötétben küzdő fél-

homályban.

Sosem jött még, de mikor jön,

ha nem ma?

Leselgve várjátok, ti emberek

mind!

Mikor, ha nem ma?

Es szél kerekedett s Ő nem

volt benne.

S tanuló görnyedeztek egy

szobában.

S nem történt semmi, s mégis

mind igaz:

Csak várjátok teljére az idők-

nek,

Mig a Hírnökök szabad lát-

notok!

Hangtalan szóval jön a békes-

ségbe,

Tebenned lesz, másban s

mindenkiben,

Mindenkor volt és született a

pereben.

Szék daltának farkaslorok-

ból — ez volna Wolfskehl ma-

gyarított neve — gyönyörűsége-

selben még nem gyönyörözték.

Az uri Magyarország antiszemitizmusa és a régi társadalom erkölcsi csődjé

Ami helyes és ami téves Bibó István szegedi professzor tanulmányában

II.

Bibó István szegedi professzor, akinek nagyjelentőségű tanulmányát múlt számunkban kezdtük ismertetni, ráér a Válasz hasábjain között közel százoldalas esszéjében, a magyar társadalomnak a zsidótörvényekkel kapcsolatos magatartására is.

„A zsidók gazdasági háttérbe szorítására irányuló akciók a maguk idejében — írja Bibó István — egy meglehetősen erős országos tömeghangulatot tudtak maguk mögött... A zsidótörvény hozása mellett megnyilvánuló eme tömeghangulat kétségtelenül súlyos tünete volt a magyar politikai fejlődés szakutatójának, a vezetőrétegek és tömegek politikai érettség-hiányának, s a minden ember politikai egyenlőségét és egyenlő emberi méltóságát valló európai eszmévilág elégtelen begyökerezettségének. Ha azonban tekintetbe vesszük a magyar politikai fejlődésnek az utóbbi száz esztendőben, különösen pedig az ellenforradalom huszonöt

századában való súlyos szakutatóba szorulását, akkor különösen nem csodálkozhatunk, hogy oly meggyőzővé és általánossá tudott lenni az a nézet, mely szerint a magyar közélet és gazdasági élet egészlegességének központi jelensége a zsidóknak a magyar kapitalizmus szerkezetében elfoglalt kiemelkedő helyzete, — holott valójában ez csak egy mellékes tünete volt annak, hogy a magyar tömegek polgári fejlődése feudális — hierarchikus szerkezetekben rekedt meg, s a belőlük való kitörés egyenes lehetőségével teljességgel elakadt... A zsidókérdés „megoldása” alatt legtöbbször azt a gyermekeken egyszerű dolgot értették, hogy néhány törvényes intézkedés „rendelje el”, hogy a zsidók kevesebbet és a nem-zsidók többet keressenek, anélkül, hogy a gazdaság és társadalom egész szerkezete lenyegesen megváltoznék.”

Bibó István azután azt fejtegeti, hogy a magyar uralkodó osztályok nem is gondoltak arra: a gazdasági „egyenlőtlenségek” kiküszöbölésére hozott törvények és intézkedések zsidók üldözésére és gyilkolására csapathatnak át. Ezekből a rétegekből hiányzott az ennek felismeréséhez szükséges történelmi tudás. Hogy abból, amit ilt a „kurzus” idején gazdasági téren megkezeltek, dunaparti gyilkosságok és gázkamrákba való deportálások lehettek, arra jóformán senki-

sem gondolt a nemzsidók sorában. Csak a zsidók egyrészének idegeiben voltak erre vonatkozó sejtések.

Erkölcsi sülyyedés

„Azt pedig irreális lett volna elképzelni — folytatja Bibó István —, hogy az állampolgársági egyenlőség elveinek a zsidókkal szemben való átütésével komoly erővel szembeforduljon egy olyan ország, melynek vezetőrétege az állampolgári egyenlőséget a saját népével szemben sohasem vette komolyan, s melynek értelmisége, polgársága és középosztálya — keresztény és zsidó egyaránt — idestova száz éve asszisztált tulnyomórésztben meglehetősen passzív módon olyan kormányzati rendszereknek, melyek az állampolgársági egyenlőséget elvből vallották, de komolyan nem vették.”

A zsidótörvények vonatkozásában felállítandó erkölcsi mérlegnek azonban a zsidótörvényhozás helyeslésének a kérdésén kívül van egy sokkalta súlyosabb tétele is: a zsidótörvény végrehajtása során napvilágra jutott társadalmi, erkölcsi sülyyedés... A szociális frazeológia csak arra volt jó, hogy sok ingadozó ember erkölcsi ellenkezését eloszlassa, nem is beszélve azokról, akik csupán közvetve az állások és lehetőségek megszaporodása által részesedtek az egész folyamatból, s így nem kerültek közvetlenül szembe magával azzal, akit eddigi egzisztenciájából kimozdítottak... Ettől kezdve szokták meg a magyar társadalom széles rétegei azt, hogy nemcsak munkával és vállalkozással lehet egzisztenciát alapítani, hanem az is, hogy valaki másnak a már kialakított egzisztenciáját kinézi magának s aztán az illetőt feljeleníti, nagyszülőit kikutatja, állásából ki dobhatja, üzletét kiigényli, őt magát esetleg internáltatja, egzisztenciáját pedig birtokba veszi. Ezek a lehetőségek egyrészt napfényre hozták, másrészt tovább súlyosbították a magyar társadalom erkölcsi sülyyedésének a folyamatát s e társadalom tekintélyes hányadának mohó kapzsiságáról, képmutató gátlásmentességéről, vagy a legjobb esetben is rideg törtételeséről olyan megdöbbentő képet mutattak, ami nemcsak az érintett zsidók számára jelentett el nem felejtendő megrázkódtatást, hanem egyáltalán minden jobbjézésű magyar számára.”

Közöny és elutasítás

Bibó István professzor megállapítja, hogy kétségtelenül voltak emberek, akik akciókat kezdeményeztek, hatóságokhoz szaladtak, beadványokat gyártottak, papokat és apácákat igyekeztek megmozgatni a már teljesen fenygetett és éleveszélybe került zsidók érdekében, de az uri Magyarország társadalmát általában mégis — a kifejezett üldözőkön kívül — a zavartudatlanság, az ingadozás, a segíteni nem merés és a segítés előli kitérés jellemezte.

„Ne felejtjük el, hogy a megmaradt kétszázazernyi magyar zsidóságból százezernyi a budapesti gettóban élte át az ostromot, ahol nem annyira a gettó érdekében közbenjárók még kevésbé a magyar társadalom jóvoltából maradtak meg, hanem azért, mert pribékjeiknek már nem volt idejük és elcsúsztatásuk az elpusztításukra. A többi zsidóság nagyobb része deportálásból lért meg... Bármenyny a együttérzés, segítőkészség volt itt is, ott is ebben az országban, az üldözöttek nem érezték és nem érezheték azt, hogy az ország, a közösség egészben melettiük áll, egészben velük együttérz. Elmondhatunk annyi igaz történetet, amennyit akarunk, az emberismeret és a segítés hazai hőseiről, azt komolyan egy percig sem lehet képzelni, hogy az üldözött zsidóság egészének a magyarság egészével szemben háttára von ok, hogy az üldözések alatt a magyarság viselkedése folytán vele jobban összeforr, mint eddig — mint ahogy igenis jobban összeforr a dánokkal, hollandokkal, jugoszlávokkal, franciákkal, sőt olaszokkal is — azt komolyan nem állíthatja senki sem. S ez a döntő, a többi csak mese.”

Engedelmeskedés a gengsztereknek

Bibó István professzor azt fejtegeti a továbbiakban, hogy még a régi Magyarország közigazgatásának is volt egy „európai lelek”, amelyet jogtiszteltetés, szakszerűség és lelkiismeretesség határozottan megkülönböztetett a magyar közigazgatás nagyobb felétől: a hatalmaskodó, diktatórikus és emberi méltóságot lépten-nyomon lábba lécpró elemektől, joggal azt lehetett volna várni, hogy a magyar

közigazgatásnak ez az „európai lelek” a fasizmus tetőpontján megállapítja az egész államhatalom politikai, erkölcsi és jogi törvényességének előbb részleges, majd teljes megszűnését. S ennek megfelelően eslekedtek.

Ehelyett, állapítja meg Bibó István professzor, a közigazgatás még emberesebb részében is nagyjából abban a szelvényben működött, hogy a törvényes magyar kormánynak, a törvényes intézkedéseit hajlítja végre... Közigazgatási vezetők, táboradminisztrátorok, anyakönyvi hatóságok, akik a zsidók deportálásával kapcsolatos teendőket végezték, mégha kedvetlenül csinálták is, azért a szabályos kötelezettség teljesítés jégében, s komoly ellenkezést nem kockáztatva engedelmességek lettek feleltességeknek és a rendeletnek... A tisztviselői engedelmesség és lojalitás egyéni, alkalmi beszüntetése is aránylag kis mértékben következett be; a tisztviselők nagyjából részben továbbra is megőrizte mindenféle csalással, hamisítással szemben való huzódását, nem nézett szembe azzal a ténnyel, hogy egy gyilkos és rabló állam becsapásáról volna szó, hanem úgy érezte, hogy erkölcsileg tisztában marad, ha jó okokkal behizonyítja magának, hogy konkrét esetben a csalásnak, a hamisításnak nincs értelme és nincs haszna. Odáig csak nagyon kevesen jutottak el, hogy az államhatalmat gengszterbandának, rendőreit papircafatoknak, s a velük szemben való engedetlenséget, kijátszást és hamisítást erkölcsi kötelességnek tekinték. Ide már csak későn, október 15-e után jutottak el nagyobb számban, de az a bizonyítatlanság, amit az ország legfelsőbb vezetői a háborúból való kilépés bejelentésénél és a Szálasi-kormány uralomra engedelmesítésénél mutattak, még mindig elég volt számos ember megzavarásához.”

Legközelebbi számunkban ismertetjük majd Bibó Istvánnak az egyházak akcióival és a magyar szellemi élet állásfoglalásával kapcsolatos nézetét, majd rátérünk arra, hogy milyen formákat vett — a neves szegedi professzor szerint — a magyarság és zsidóság viszonya a múltban, s mi a helyzet napjainkban. Amikor Bibó István nézeteinek ismertetésével végeztünk, felvetjük majd a kérdést: miben van igaza Bibó Istvánnak és hol tévedett? Különösen azok a pontok várnak erős megvitatásra amelyek az úgynevezett „asszimiláció” problémájával foglalkoznak. E pontokat azonban csak akkor vizsgálhatjuk meg jól e hasábjain, ha előzőleg — legalább dióhéjban — ismertetjük Bibó Istvánnak az antiszemitizmusról felfestett teljes körképét.

(Folytatjuk.)

Korunk könyvei

Anton Makarenko:

IGOR ÉS TÁRSAI

Anton Makarenko könyve több mint gyermekregény. Nem csak azt írja meg, hogy a forradalom utáni években milyen esavargó típusok kerültek ki a gyermeklétszámokból, hanem bemutatja azokat a figurákat is, akik a burzsoáz-társadalomból maradtak vissza s igyekeztek alkalmazkodni az épülő és fejlődő szocialista társadalomhoz, vagy átköltöztek elébe. Anton Csebny „A semmirevaló” című kis regényében igen pontosan és életlenül örökölte meg az orosz kisváros nyárspólgáinak romlottságát és elvetemültségét a szocialista forradalom előtti korszakban. Ezek a csavargó gyerekek, akiket Makarenkonak és a Makarenko utján járó szovjet pedagógusoknak kell szocialis emberré átváncsoltani, gondolkodásukban és szellemi magatartásukban visszaférőzük szüleiknek és régi környezetüknek minden hibáját.

Anton Makarenko azonban hiszi és hirdeti, hogy ezek a csavargó gyerekek, akiknek a szülői vagy meghaltak, vagy elcsodorta őket a szocialista forradalom tisztító vihára, vagy ha élnek is, a gyerekek csak ellenséges érzülettel gondolnak rájuk, nem ünnepelhetnek. A filológiai jelenségek feltárásán és feltárásián kívül Anton Makarenko bemutatja azt a folyamatot is, — s tulajdonképpen ez a leglényegesebb —, hogyan alakultak át a csavargó Igorok és Vanyák dögöző emberekké, hogyan alkalmazták a gyermektevékeny társak között a szigorú kritikát és ómanagat fűlő is, a kíméletlen botcsikó önkritikát. Anton Makarenko nem csak a régi ifjúsági írók hibáit, akik csak a gyermeknek a játékokhoz és a kalandokhoz való viszonyát ábrázolták, de a munkaszőlők bemutatni életüknek azt a részét, amikor dolgoztak. Menetőségük szolgálhat, hogy olyan típusú ifjúsági nevelést, mint amelyet Makarenko teremtett meg, nem ismernek. Ők a középosztály ideálját plántálták a gyermek lelkébe, míg Makarenko határozottan és céludatosan a szocialista eszménykép követésére sarkallja hőseit.

Anton Makarenkóban, az íróban szeremesesen egyesült a humanizmus a marxista ideológiával, a megérzés és jószág a szocialista öntudattal. Ezek az erők a gyerekek visszára Igor és Társai című könyvében is. (Uj Magyar Könyvkiadó)

B. Radó Lili:

A FURFANGOS MASA

B. Radó Lili, a jónévi meserő, orosz népműve nyomán írta meg „A furfangos Masa” című mesekönyvét. B. Radó Lili nagyon jól ismeri a gyermek lelkét, érdeklődését, és tudja azt is, hogy mivel lehet lekötöni az

apró nép figyelmét. Nem gúgyog a gyerekek fülébe, hanem szívesen, kedvesen, érdekes történetet mesél el. Nem ijeszti meg a gyerekeket borzalmakkal, inkább derűs, vidám, ötletes mesét közöl velük, amelynek szocialis tartalma és nevelő szándéka van. A tanúság levonása nem erőszakos, hanem önként következik, tehát az író jó célja a célját. Külön ki kell emelnünk és meg kell dicsérnünk B. Radó Lili mesekönyvének színes illusztrációit,

amelyeket Arnold és Sziszina állítottak össze. Felölttek és gyermekek egyaránt mosolyogni kezdenek, ha megszemléljük ezeket a képeket. Aranyos kis gyerekek, mulatságos medvé és a természet tanaka színekben, megkacagtató módon jelennek meg az olvasó előtt. B. Radó Lili mesekönyve minden bizonyítvánnyal a gyermekek legkedvesebb könyvi közé kerül.

(Uj Magyar Könyvkiadó)

GERVAI SANDOR

Norvégia emlékezik

Oslo, december 8.

Az a szellemi és fizikai ellenállás, amelyet a skandináv államok a németekkel szemben tanúsítottak, ma már szinte legendászerű. A világ minden népe tud róla. Norvégia négy esztendőig volt német megszállás alatt s természetesen itt is a zsidók lakosságát való „megszélesítés” volt — megjelenésük után — első és legfontosabb ténykedésük.

A háború előtt 1470 zsidó élt az országban, s irántuk a norvég nép a legtisztább humanista érzéssel, ideális testvéri szolidaritással tanúsította aktív a perccél kezdve, amint az első német lakosnyomai a norvég földbe furakdtak. Megkezdődött a mentési akció, — az az akció, amelynek kereténélvéléhez nem volt szükség semmiféle felhívásra, az ö-zlonzást ehhez a norvég nép megalakítása adta.

A náci, másképp itt is látszik „hű fiaként”. A quiklogisták itt is észre fejt kanakkal várták az akciónat, hogy rárohaanjanak a védtegen emlékekre. Az oszgi zsidóságot mégis sikerült ideigben menekedőkhöz jutatni, a fővárostól nagy távolságra eső területeken elszórtan élő zsidóknál időt és téri nverve. A német „hőhéro” győztek. Az ismert „precizitással” összefogták őket s vagy még itt az országban kivégezték, vagy deportálták őket. 700 jélek került Auschwitzba, ugyanolyan körülmények között, mint magyarországi hiteltérveink és közöttük 620 pusztult el a gázkamrákban. Tízézer ember tért vissza, a többiek pedig valahol ismeretlen területeken próbálták megkímélőzni lelkük nyugalmaát ismét megtalálni.

A 620 mártírnak állítottott november hó első napjaiban hatalmas emlékművet a skandináv zsidóság — karöltve a norvég néppel.

Az ég sötétszürke fátyolt vont magára és sűrű pelyhekben hullt a hó, mégis — felekezeti különbség nélkül — ezrekre menő tömeg vonult a temető felé vezető úton, hogy meghajtsa az emlékezés hatálatlan zászlaját a náci örület áldozatául esett norvég zsidó mártíroknak. Az emlékműbenyén részvevők a szomszédos országok (Svédország, Dánia és Finn-

ország) fővárosaiban és hivatalos küldöttségek is Norvég részről a mártírokról jelent meg, aki a leleplezést beszéd kíséretében végezte el, megjelentek továbbá a miniszterelnök, a képviselőház elnöke és a hatóságok vezetői.

Az egyházi szertartást Grabowsky koppenhágai főkéntor ősi szellemi előző vezetői be, majd dr. Mehlhor Marcus koppenhágai fővárosi mondott lélekbenmarkoló emlékesztést.

„Nyisd meg előtűnk az igazság kapuját” — kezdte beszédét a dán fővárosi, s ahogy szavai szerteszétek a levegőben, úgy huggant ki a jelenlevők könyve — a fájdalom, az emlékezés könyve —, amely egybeforraszt minden embert nemzeti és felekezeti különbség nélkül a Jó szellemében a Gonosz ellen.

Az emlékezés után Izrael jelenlevő képviselője felmászt a Zsidó Állam gzenetét, egy a mártírok emlékének, mint a norvég népnek.

Az emlékezés egy derékbelről oszlopból áll, amelyet védőbástyaként 10 méter átmérőű Mogen David vesz körül. Félbe van bontva a 620 mártír neve. Az emlékeztet emlékeztet a következő felirat áll: „Emléke a 620 zsidó emlékének, akiket Norvégia német megszállása idején 1940–45-ben megölték itt az országban, vagy deportáltak és elpusztultak németországi koncentrációs táborokban.”

Ugyanezen nap délután az egyetem dísztermében emlékünnepélyt rendezett a város, amelyből Borgen egyetemi tanár egyetemen mondatát emeltük ki: „Az elpusztult zsidók emlékművének számunkra, élők számára, az egyetemes Szolidaritás szimbólumát kell jelentenie.”

A kegyeletos emléknep a zsidóságban megteremtett esztendővel ért véget, amelyen a dán és svéd fővárosi imádkozók a mártírok örök nyugalmaért és az öök békéjéért, amelyet senkisémm állt annyira, mint a sokat szenvedett zsidóság.

ILLES ANDORNE

Társulnék

újszerű vegyiekkimmel. Priyátnak megéhezés. „Külföldön” jeigére a kiadoba.

„A kaunaszi gettó partizánjai”

A fasizta német banditák a második világháborúban előzőlték Litvániát, Ukrajnát, Fehéroroszországot. Amerre mentek, vér, pusztulás jelezte útjukat. Kaunasban ugyanugy, mint a litván városban, emelkedett szadizmussal kínozták a polgári lakosságot és minden képzeltet felülmúló vad dültvel írtották a zsidókat. Kaunasban 33 ezer embert tereltek össze olyan területen, amelyen azelőtt 4000 ember élt. Azután az ismert módszer következett. Megkezdődtek a tömeggyilkosságok, de a gettó lakói ellenállásba kezdtek. Először csak szórakozóan, később a kommuniztát vezetésével komoly, szervezett ellenállást fejtettek ki. Bened Fája munkás, Sztráj könyvelő, Friedmann vasöntő ezeknek az ellenállásoknak a hősei. A gettóba zárt zsidók összefogták a kommuniztákkal. Ennek az összefogásnak a tanácsa az ellenállási mozgalom alapokmánya, melyet a vilámszi zsidó muzeumban őriznek. Ennek a történelmi értéki okiratnak első szakasza így szól: „A cél, lenémet-szadizmus ellen harcolni a fasizmus ellen a végső győzelemig.”

A litván munkásság segítségével a gettó-lakók ezreit sikerült felfegyverezni és a kijelölt partizán gyűléshelyekre jutatni, ahonnan kiindulva, állandóan lecsapnak a német csapatokra és érzékeny veszteségeket okoznak nekik. Ezekről a partizánokról, felükről és harcukról szól „A kaunaszi gettó partizánjai” címmel Moszkvában most megjelent könyv. Szerzői M. Jelin és D. Gelpen, a kaunaszi gettó lakói voltak és résztvevők a partizánharcokban. Több zsidó testvérekkel együtt.

A moszkvai zsidó írók szövetsége a könyv megjelenése után világszerte értekezett ki a könyv tartalmát. Főszólaalak: Dobrusin, Radinovic, Vilenszky és még sok szovjet zsidó író és egyhangúlag megállapították, hogy „A kaunaszi gettó partizánjai” híven tükrözteti vissza a borzalmas évek eseményeit, és egyben intő példát mutat arra, hogy minden erőt összefogva kell küzdeni a fasizmus ellen.

Speciális ingjavitás!

Pizsmák, melltartós kombinék készítése hozott anyagból is.

Ingklinika

Szentkirályi-u. 2. Rákóczi-utnál
Szakmatanulási lehetőség.

Ápolónőt

keresek combnyújtókat, egyedülálló, személyesen illés házas nő. Nappali elfoglaltság, városi nő. Ajánlatok referenciával. „Füstös igény megelégedési” jelölése Propaganda hirdetőbe. Teréz-ut. 20.

HIREK IZRAELRŐL, A ZSIDÓ ÁLLAMRÓL

Amerikai taktikázás Izrael tagfelvételi kérelmének elutasítása mögött

A Biztonsági Tanács tagfelvételi bizottsága — amint az a napisajtó híradásából is ismeretes — egyelőre nem ajánlja az UNO közgyűlésének Izrael felvételét az Egyesült Nemzetek szervezetébe. A döntő tanácskozáson a Szovjetunió, Ukrajna, Kolumbia, az USA és Argentína Izrael felvétele mellett szavaztak. A befogadás ellen csak Sírnia jelentett be tiltakozást, Anglia, Franciaország, Belgium, Kanada és Kína tartózkodtak a szavazástól. Mint-hogy a felvételi javaslathoz hét ajánló szavazat kellett volna, a felvételi kérelmet egyelőre elutasították kell tekinteni. Izraeli részről Franciaország és Kanada szavazatára számítottak és remélték, hogy Belgium is Izrael felvételét pártolja. E tekintetben az izraeli bizottság az USA részéről bátorító ígéretet kapott. A szavazás idején lefolyása mögött az ismert angol-szász politikai taktika húzódik meg. Az USA bel- és külpolitikai célok következtében Izrael mellett nyilatkozik meg a nyílt színen, a kalisszák mögött azonban továbbra is a Közelkeleten a biztonságosságot kívánja fenntartani.

Az USA befolyása alatt álló államok eddig még minden esetben engedelmes kerékeknek bizonyultak az angolszász szavazógépezetben. Ha ez a jelenlegi esetben nem működött, úgy mögötte csupán az amerikai hirtápolitika egyszerű magyarázata keresendő.

„Jeruzsálem, Izrael örök fővárosa“

A jeruzsálemi újváros közel százezerfőnyi zsidó lakossága legörömtelibb ünnepét ülte az elmúlt héten, amikor díszes és ünnepélyes keretek között megnyitották a háború folyamán épített új tel-aviv—jeruzsálemi utat, a „Derech Hagevurá“-t, a *Dicsőség Utját*. Ez alkalommal helyezték el az ut-jeruzsálemi indulópontjánál a tel-aviv—jeruzsálemi utat folytatott harcokban elesett hősök emléket megörökítendő husz láb magas obelisztkövéjét. Az ünnepségre Jeruzsálemba érkezett az egész izraeli kormány, a politikai és katonai vezetés, valamint a diplomáciai testületek képviselői. A sok tízezer főnyi közönség büszkeséggel szemlélte az izraeli hadsereg felvonulását, miközben a légierő egységei keringtek az ünnepség színhelye fölött. Az ut és obelisztkövéjét Ben Gurion miniszterelnök mondta, a harcok történetének ismertetése után Ben Gurion a következő

Az USA azért nem kívánta a jelenlegi tárgyalási időszakban megszavaztatni Izrael felvételét, hogy ezzel egyrészt továbbra is függésben tartsa az izraeli politika alakulását, másrészt segítséget nyújtson az UNO új határozatával kiküldött egyeztetőbizottságnak. Az egyeztetőbizottság ugyanis, a közgyűlési döntés alapján, minden fegyver nélkül indul a Közel-Keletre, hogy feladatát: az izraeli állam területének csökkentését végrehajtsa. A politikailag szinte a semmivel egyenlő papiroshatározattal a kezében, az egyeztetőbizottság valóban tehetetlen, ha az izraeli kormány által létrehozott politikai és katonai realitásokra gondolunk.

A tagfelvételi kérvény elutasításával azonban az angolszászok fegyvert adtak a kiküldött bizottságnak a meginduló alkudozásokhoz.

A csupán angolszász célokat szolgáló „egyeztető“ bizottság az izraeli „engedékenységgel“ felajánlhatja még ellenértékként Izrael felvételét az UNO-ba, a tavaszi ülésükön, míg ha az USA ezt már most elérte volna, valóban egészen lehetetlen és siralmas helyzetbe kerültek volna „az egyeztető“ bizottság tagjai. Azonban az izraeli kormány éppen a legutolsó UNO események hatása alatt világosan látja, az UNO tagság „értékét“, és e kétes jelentőségű credmennyét nem fog lemondani az állam vitális érdekeinek megvédéséről.

nagyjelentőségű politikai kijelentést tett:

„Jeruzsálem Izrael örök fővárosa. Sohasem mondtunk le az ősi városról, még kevésbé tesszük ezt most, az állam ujjauszulés idején.“

Jeruzsálem megszállt helyzélre utalnak azok a hírek is, amelyek egyes miniszteriumoknak a szent városba költözéséről számolnak be. A kialakult fegyverszünet lehetővé tette, hogy az Újváros zsidó katonai parancsnoka kiszélesítette az Óváros arab vezetőjével folytatott tárgyalásainak anyagát. Ezek szerint

szó van arról, hogy az izraeli katonai hatóságok megengedik az elhagyott arabok visszatérését a Katamon negyedbe, s ezzel párhuzamosan a zsidók is visszatérhetnek az Óváros zsidó részébe. Mindkét fél felelősséget vállal a visszatérők biztonságáért.

A zsidó polgári hatóságok ismét hajlandónak bizonyulnak biztosítani az Óváros áramellátását, amelynek ellentételekép-

A békés építés első problémái

mutatkoznak azokban a jelentésekben, amelyek egyrészt a leszerelés előtt álló katonák elhelyezésével, s az új nagy bevándorló tömegeknek az ország életébe való bekapcsolásával foglalkoznak. A leszerelő katonák jelentékeny része nem térhet vissza korábbi lakóhelyére és állásába, egyszerűen azért, mert a bevonulás előtt még nem volt állásuk vagy lakóhelyük Izraelben. A kormány most elsősorban ezek letelepítésének előkészítésével foglalkozik. A katonai szolgálatnak most már valószínűleg utolsó heteiben a hadügyminisztérium gazdasági és nevelésügyi osztályai terveket dolgoztak ki, első sorban a mezőgazdaságban elhelyezkedők számára. Azok a leszerelő katonák, akik kibucra lettek jelöltek, már most letelepedő egységeket alkotnak s már most hozzászoknak az együttéléshez. A katonai hatóságok gondoskodnak szakképzésükről. Az újonnan bevándorló polgári lakosság problémái még nehezebbek, mert nincs annyi idejük a választásra, mint az egyelőre még a hivatalos gondoskodást élvező katonákat.

Természetesen a lakáskérdés jelenti a leg súlyosabb problémát. A hatóságok a bevándorlókat részben használaton kívül álló katonai táborokban és elhagyott arab városokban telepitik le. A leszerelésük azok, akiknek állami földekre kerülnek a vidéken, ahol néhány óra alatt összerendezhető, előre elkészített házaikban laknak. Az országnak életkérdése az építőanyagok megszerzése, ami egyelőre az építőanyagok viszonylagos magas ára akadályoz. A bevándorlók többsége még a megérkezésük utánra is rendelkezősükre beszállított segédanyagot együtt sem rendelkezik olyan összeggel,

pen az arab hatóságok visszaadják a zsidóknak a Sírátófal látogatásának jogát. A tárgyalások egyik pontja foglalkozik a tel-aviv—jeruzsálemi hivatalos országút megnyitásával is, s ezzel párhuzamosan az izraeli csapatok beszüntetnék az arab Latrun körülfárását. Mindez az élet rendes kerékvágásba való visszatérésének bizonyítéka.

hogy egy-egy magánházt vagy lakást vásárolhasson. Vidéken vagy a nagyvárosok környékén természetesen ocsódlak a házak és a lakások is. A kormány szívesen vigyáz arra, hogy az állam megteremtésével előállított új helyzetben megakadályozza a magánkézben lévő földekkel üzött, spekulációt. A letelepülést részben mekönyvít az a tény, hogy Palesztina újkori történelmében először rendelkeznek a zsidó hatóságok szabad, pénzbe nem kerülő földdel, ahol a bevándorlók költözhöz, vagy egyáltalán letelepedhöz, könnyebben oldható meg. Megkezdődött a Negerben is a telepítési tervek megvalósítása. Egyelőre még csak a stratégiai fontos határmentő szakaszon telepitettek le leszerelő katonákat, a tervek végső megvalósításakor azonban a Neger belterületén nagyvárosok s környékükön ipari elővárosok is épülnek. A későbbi megvalósítás keretében tartoznak az eddigi nagyvárosok további ipari kiépítésével kapcsolatos előkészületek is. Izrael egyik legfontosabb jövedelmi forrása a jövedelmek a turistaforgalom lebonyolítása lesz. Ez is megkezdő építések és intézmények előzetes kiépítését teszi szükségessé. Tel-Aviv és Haifa között földalatti villamos vasút építést tervezik.

Izraeli mozaik

Még a háború folyamán egy beduin, a Holt-tenger északi partján, egy barlangban felbecsülhetetlen értékű régi kézirat-egységet talált. A beduin lakócsomagtartóját vaszontokba, fekeje visszatul lepecsételt agyagedényben maradt meg az időszámításunk előtti első vagy második évszázadból. A beduin az iratok egy részét a Héber Egyetemnek, másikat részét a jeruzsálemi szór rendháznak adta el, ez utóbbit iratok Párisba kerültek. A Héber Egyetem professzorai, Sikenik és Torciner, megállapították, hogy az iratok Jezsajas könyvét, egy apokrif könyvet héberül, valamint 12 zsoltárt tartalmaznak. A viszonylagosan jó állapotban megmaradt szövegek részben lényeges eltéréseket mutatnak a megszokott szöveggel szemben és így rákényszerít arra, hogy a bibliai kutatásnak új lemlületek adjanak az említett könyvekre vonatkozóan.

A Héber Egyetem irányítása alatt az ország számos területén ásatási munkálatok indulnak,

Utlevélképek PÁRISI Nagy Áruház

MODERN PARÓKÁK, pótrészek
művészi kivitelben **ALTSCHÜLER E.**

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-ÚTCA 12
TELEFON: 421-057

amelyek már eddig is értékes eredményekre vezettek.

— Leváltják John Macdonaldot, az USA izraeli konzultját.

— Az izraeli hadsereg téli egyenruhát kapott.

— Az izraeli kormány kiengedte a egymilliódolláros tartozását az Amerikai Nőszabók Szakszervezeténél. A kölcsönt néhány hónappal ezelőtt becsúfolták a kormány rendelkezésére, a visszafizetés a megállapított idő előtt történt.

Chanuka első estélyén kezdődik Tel-Avivban a Makkábi sportszövetség világkonferenciája.

Megindult az izraeli kikötőkben a cetrusszállítás: Eddig nyolcvanezer káda narancsot indítottak utnak Svédországba és ötvenezer ládát Norvégia és Angliába.

Jelenlegi számú a'ja indult Lengyelországból, a lengyel kormány segítő közreműködésével.

A „Zionist Review“ ITA-jelentés alapján közli, hogy a jövőben azon szovjetlámopolgárok, akinek szülei, vagy más közvetlen hozzátartozói izraeli állampolgárok, a Szovjetunióból Izraelbe mehetnek, abban az esetben, ha ott elárkásuk biztosítva van.

(GELLÉRT)

MAGYAR ÉS IDEGENNYELVŰ

AJÁNDÉKKÖNYVEKET FISCHERTŐL

V., Bajcsy Zsilinszky-ut 58.

**Most olcsón
vásárolhat!**

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26
utca

Telefon hívó: 136—816
SZOMBATON ZARVA

Fővárosi líkőüzem

keres azonnali belépésre, az üzem önálló vezetésére alkalmas és ipari munkához is órái tisztviselői, valamint könnyebb fizikai munkában is segédkező egész vagy fél napi elfoglaltságra egy tisztviselőt. Lehet vidéki is szomszédos. Sajátkezültetést ajánlkozik az előző működés megjelölésével „Líköüzem“ jelzőre a kiadónak.

Szabadsághegyen, a NOEMI penzióban, Felhő-u. 11. alatt

elsőrendű ellátás, hatalmas ósparkolaj forróvizes szobák. Továbbá Aranys-tetőn útonnan berendeztet.

GYERMEKOTTHON

pedagógus és orvos közreműködésével (Az orth. rabbi segítője felügyelője a k. u.)
Tel.: 16—18—12.

Dr. Benedek László előadása a párisi Joint konferenciáról

Hétlőn este, a Joint Wekerle Sándor-utcai kulturtermben, dr. Benedek László igazgató-főorvos, a Joint párisi vágykonferenciájáról tartott nagy érdeklődéssel és figyelemmel kísért előadást.

Salamon Miklós, a Joint központi bizottsága elnöke, lenyűgözött megnyitó beszéde után dr. Benedek László tartotta meg előadását. Erdemes volt a párisi konferencián megjelenni a magyar zsidóság kiküldöttjeinek, pontos eseménye volt a világ zsidóságának ez a több napos kereszttel tartott értekezés, amelyen a magyar zsidóság megvilágítására a problémája is megvilágításra került. A kongresszus tagjai a zsidóság világ-helyzete érdekeltjei között. Majdnem minden ország zsidósága képviseltette magát. A polihém polihémizáció már az első megbeszélések után kiderült. A földrajzi területeken túlmenő összefoglalás és szinte egytípusú gondolkodó kiküldöttiek között. Míg a népi demokráciák zsidóságának képviselői, nyugodt lelkiismerettel mondták azt, hogy az antiszemizmus vérszörnyűsége és kiirtására határozott és következetes intézkedések történnek, országukban addig, például, Anglia és a délamériki államok zsidóságának a megbízottai szomorú képet festettek a fasista és antiszemita elemek térdhajtásáról.

A magyar zsidóság delegációjával meg voltak elégedve, mert még a legfoghatóbb elemeknek is el kellett ismerniük, hogy ez a köldökség a magyar zsidóság minden részét képviseli. Ismerlette Bergmann, lengyel zsidó kiküldött, helyzetjelentést a szilészi bányákban dolgozó zsidóság életéről. Dr. Benedek László kifejtette, hogy a gazdasági kérdésekkel nem akar most foglalkozni, mert azt Stöcker Lajos elnök részletesen kifejtette a magyar zsidóság képviselői előtt és e beszámoló az Uj Élet is leközölte.

Megállapította, hogy a kongresszus minden árnyalata egyet-

értett a demokratikus béke meg erősítésének és megőrzésének a feltétlen szükségességében. Ezt a következetes békeprogramot a Szovjetunió képviselői, Szomorú képet festett az arab országokban élő zsidók helyzetéről, akiket a Joint fokozottabban kíván támogatni és akinek sorsát — általános vélemény szerint — csak úgy látják biztosítva, ha a rendelkezés arab országokból, Izraelbe vándorolnak. Kifejtette, hogy a Joint segély jelentős részét a magyar zsidóság ártékeztetésének a végrehajtására fordítják. Azt, hogy a termelésbe kapcsolják bele így módon a zsidóságot, erősítik a népi demokráciát.

Befejezésül nagyon szellemes beszámoló a párisi élményeiről, arról, a határozott progresszív megállapításról, amellyel a francia munkásoknál tapasztalt. Erdemes volt az utunk, — fejezte be dr. Benedek László értekezését, felvilágosító előadását, — mert a Joint kongresszuson megérthettük kapcsolatainkat azokkal a delegációkkal, amelyek szinte és igaz hívei a demokráciának.

Norvég diákok a hontalan zsidókért

A bergeni diákegyesület feliratot intézett a norvég kormányhoz, amelyben a legsürgősebb intézkedést kéri hontalan zsidóknak az országba való betelepítésére, valamint kellő gondoskodást azok részére, akik korábban jöttek és azok részére, akik ezután jönni fognak.

Sirkövetés
Feljegyzés
PITYUKÁNK
Közzététel: december 26-án 11 órakor fogjuk felvenni Rákosszeresre, 29 44 91.
Halas Jenő és családja

MEGHÍVÓ

AZ ISRAELITA MAGYAR IRODALMI TÁRSULAT

1948 december 30-án d. u. 6 órakor az Országos Rabbiképző Intézet dísztermében (VIII., Róka Székház-u. 26. II.) tartandó

KÖZGYÜLÉSÉRE

TÁRGYSOROZAT:

Szemere Samu: Előki megnyitó.
Löwinger Samu: Válasz, tudomány, irodalom.
Scheiber Sándor: Tiszteletjes.
Pénztárolási jelentés.
A Számvizsgáló Bizottság jelentése.
A Társulat ügyszének megválasztása.
Esetleges indíványok.

A közgyűlést 5 órákor igazgatósági és választmányi ülés előzi.
Budapest, 1948 december havában.

AZ ELNÖKSÉG

Aki tud valamit fiamról

Hartmann György Jákról,

22 éves, a Haganában teljesített szolgálatot, — utolsó címe: Tel-Aviv, Rehov Alembi 36. — értesítse édesanyját özv. Hartmann Józsefnét, Budapest, XIV., Nagy Lajos király-utja 129. sz.

Kétfelhelyes rekámie,

szükség szerint kőnyválasztható. Szabadalmi Gropa penz és egyéb kárpótlások munkák, közvetlenül a készítőnél Gergely (Grosz) Rezső kárpótlásnál, V., Pannónia-u. 8. Tel.: 125—428.

REKORD-BOY

ÁRUSZÁLLÍTÓ- ÉS KÜLDÖNC VÁLLALAT

Budapest, VI., Paulay Ede-u. 7-9
Telefon: 427-402

**Gyors, Pontos,
Megbízható!**

Mindent garanciával elintézt!

TALISZ, T'FILIN, héber könyvek

vétel, eladás, járzeit tábla készítés. Templombizomsok művészies kivitelben Meisels könyvkereskedésben, Dob-utca 13. Tami hámanhugém 20 forint mind a négy rész.

Lakásesere!

ujonnan festett nagy szobakonyha, WC, gázos lakásomat és rém esetleg konyha nélküli garzonnal, lehet Pest környékén is. Csengeri u. 8., I. 19.

Síremlékre ajánlatot kérek

Minta 3., jobb szomsz. II. sor 1. sz. Műből. Időadó természetből, szürke márványból. „Lele” jel a kiadónak.

KELŐNBELJÁRTAT, teljesen butorított kőny utcai szobák, fürdőszoba használat, albedőbe keresek, fiatal kőművi hegdoművész részére. V. VI. kerület Lőrő közterület. „Oltóni gyökérlet” jelzőre a kiadónak.

Figyelem Hittestvérek!

Akár kivándorol, akár nem, biztos megtehert, ha megveszi motyókus Adler leheremű- és ruhahimzőgépet, pár hét alatt bevértom. Ágteleki-utca 4. papírüzlet.

ORTHODOX háztartás vezetését vállalná jótevő nő, bentlakással. Dohány-u. 48. II. 8.

KÖZPONTIFCTESES, elegáns szoba Nyugati közében, disztangvált ur részére azonnal kiadó. „Nyugalmas oltón” jelzőre a kiadónak.

CENTRUMBAN egy, két kőnybeljárati butorított szoba, fürdőszobával, konyha, hárszpad és konyhabasznak, kiadó. Érdeklődés „Orthodox Koser” jelzőre a kiadónak.

SZTALIN-TÉREN egy, vagy két szép utcai szoba, erkéllyel, főlépcsőházi bejárattal kiadó. „Azonnal” jelzőre a kiadóhivatalba.

A kis Klein

1947 márciusában Moszkvában négyhatalmi konferencia volt, amelyre különböző nemzetiségű újságírókat is meghívtak. Közülük egy magyar is: **Boldizsár Iván**, aki a Szovjetunióban látottakat „**Fortosked**” című könyvében írta meg. Nem azt, amit a konferencián tapasztalt, hanem amit az országban, Moszkvában, Sztálingrádban látott. — Milyen a szovjet ember és hogyan él, mit eszik, miként szórakozik, mit tanul; eleven tükre a könyv, a mai orosz nép életének. Fortosked a neve annak a kis ablaknak, amit a zord orosz télen, a nagy ablak be-
ragasztása és beszegezése után az orosz paraszt használ, aki ezen a kis ablakon tekint ki a világra. **Boldizsár** is egy ilyen hasznos kis ablaknak néz be az orosz nép életünk eddig ismeretlen, vagy tudatosan hamisan megvilágított életébe és látni tárja előttünk könyvében a valóságot.

Eljuttattak az újságírók Sztálingrádba is, ahol, amikor az egyik traktorgyárat megmutatták nekik, **Boldizsár** egyszer csak ott dolgozó magyar hadifoglyokkal találkozott. Kétség-nélkül magyar megőrültek egymásnak, kikérdezték egymást az állomány és az ottani helyzetről, állomáskodtak a foglyok, amikor az **infációról**, majd a **stabil** fontúról és az **újépítés** hatalmas tennőjáról hallottak. El sem akarták hitni a sok szép, a nekik ismeretlen Kossuth-hídről, a helyrehozott romokról, hiszen Sztálingrád akkor még romokban hevert, pincekatasztrófa kakták az emberek, ők, a foglyok, jól felépített és berendezett barakokban.

Aztán megkérdezte tőlük a riporteri:

— *Van-e olyan a táborban, aki még nem kapott hazuról egy sort sem?*

Tanakodnak. A jelenlévők mind lapok. Huzza is már egyik-másik ki a zsebéből a szürkére olvasott, foszlós szellő hazai írást.

— *Talán a kis Klein nem kapott.*

— *Nincs is annak kitől, szégyennek.*

Pillanatfelvétel, de olyan művészi, hogy fényképezéskor első díjat nyerne. Szinte aranyozott előtt látjuk 1947 áprilisában a moszti sztaingrádi traktorgyárból a kis Kleint, amint szomorúan igazolja bajtársai mondását, hogy ő az egyetlen, aki nem kapott hírt otthonról.

nem is kaphatott, mert az övé, az ő szerelme, akik irhattak volna neki, mind egy szűz elpusztultak, az ő családjából nem maradt meg senki, ezért őket meggyilkolták őket, egy sem maradt életben közülük.

Azóta, talán, már a kis Klein is hazatért a hadifoglyágból, lehet, hogy már újra meg is nősült és csak néha gondol vissza arra az időre, amikor mint hadifogly dolgozott a sztálingrádi traktorgyárban. És egyszer, az egyik napon belépett a gyárba egy magyar újságíró, Budapestről.

GELLÉRI MÓRÓ

— **A MIKÉFE felszabaduló ünnepélye.** A Magyar Izraelita Kéz- és Főélelmiszeri Egyesület a Fény ünnepének ötödik esztendő, 1949. január 2-án, vasárnap délután 4-5 órákor Hermina-ut 49. sz. otthonának templomában tartják meg egy évszázadon át nemlég kiemelt Chanukai felszabaduló ünnepélyt. Az iparosnövendékek közül ezúttal is többen nyerték el segédleveleiket és így egy szakma elismerésével vehetnek az életbe. A **MENORA** lángjainál fogadják el őket. Az avató ünnepély után szintén hagyomány szerint Templomi Hangverseny lesz, melyen kiváló művészek, valamilyen az otthon növendékei szerepelnek.

A Kupat C'duke Agudat Jisrael Jótékonysági Bizottsága

Teljeskedő chachomimok támogatására, folyó hó 19-én, országos bizottságot választott. Elhatározták, hogy a szilveszter chanukai tórafelajánlása bevételét erre a célra fordítják. **Király-u. 26.**

KEGYESZER vésd, eladás

Jahrzeit-tábla készítés **Ungár Mór** héber könyvkereskedőnél, **Király-u. 17. I. 4.**

VARRÓGÉPEK minden célra legcélszerűbb, alkalmasság javítás, gépjűk. Esszenfeld műszerezésnél, VII., Miksa-u. 2.

Székely Emil ékszerész

Brillians, ékszer, arany, ezüst, órák, zsebkészlet és elad.

PESTI IZRAELITA HITKÖZSÉG

1948-1949.

A Pesti Izraelita Hitközség Chanuka ünnepén hitközségi hitközségi és énekkarok közreműködésével

diszes istentiszteleteket

tart, a hívek vallásos épülésére.

DOHÁNY-U. TEMPLOMBAN AZ ÜNNEPI CHANUKA ISTENTISZTELETET

vasárnap, december 26-án d. u. 4 órákor tartjuk. AZ ÖSSZES TÖBBI TEMPLOMBAN PÉNTEKEN, DECEMBER 31-ÉN DÉLUTÁN 4 ÓRÁKOR LESZ.

Szerelettel kérjük zsidó testvéreinket, hogy családtagjaikkal együtt vegyenek részt az ünnepi istentiszteleteken.

A Pesti Izraelita Hitközség Előjárósága

Budapest, 5709. Kiszlöv
1918. december

Nem értette...

HERMYNIA ZUR MOHLEN, a neves német író, aki most ülte meg Londonban hatvanötödik születésnapját és most is az antifaaszta küzdelem ügyét szolgálja, regényt ír a filmet megfogó korzakról. A **Csehországban lejátszott regényéből** hosszabb részletet közöl egy bécsi újság. Ebből ragadjuk ki a következő jeleneteket:

„A kis Nina izgatottan rogtolt be a verandára, ahol szülei reggeliztek.

— *Hogy nézel ki? — kérdezte szigorúan az anyja. — Öltözz át rögtön!*

— *Na, ülj ide, Nina! Meséld el előbb, mi történt? — szólt közbe az apja.*

Nina felduzzott, röngatózva, nagyvesszővel kezdte:

— *Jan és Hanus és Sveta és Nedda minden nagy fia...*

— *Mit is csináltak? — sürgötte az apja.*

— *Verd meg őket, apám, de rögtön! Gyere velem és verd meg őket!*

— *De miért?*

A kislány lasan beszélni kezdett:

— *Tudod, mit tettek? Mind a négyen, a nagy fiúk nekiestek a kis Heinének, elverték a kis Heinét. Nem volt, teljesen megvertek és még követ is dobáltak utána és azt kiabálták: zsidó...*

Az anyja összeráncolta homlokát:

— *Nem figyelmeztetlek már sokszor, hogy ne menj azok közé a gyerekek közé!*

— *De nem értem, anyám, négyen rohantak rá...*

— *De tők — szólt közbe az apja. — És te mit tettél, Nina?*

— *Nagyot ütöttem Janra, akét elertem és rákértem a többiekre. Erre elszaladtak. Gyávák azok a bestiák... Azok a bestiák, Nekiesetek egy gyöngének. Apám, verd meg őket.*

— *Nem tehelem, Nina.*

— *De valaminek mégis csak történnie kell...*

— *Nina, lédd el, nem tehelem meg... Nézd, Nina, előfordulnak ilyesmit. Az emberek nem tudják...*

— *Ha nem tudják, meg kell nekik mondani.*

— *Kislányam, akkor sok dolgod lesz... Sok embernek kell megmondani.*

A kis Nina első utja a paphoz vezetett. A pap is összeráncolta homlokát:

— *Ilvesmi előfordul. Nem kell olyan nagy ügyet csinálni abból, ha egy zsidófiut megvernek.*

— *Hogor mood a kislendő ur?*

— *Ilyet... Semmi ok sincs, hogy feljavad magad... Menj haza... Nincs időm ilyesmire.*

A kis Nina megindult hazafelé. Nem értette, hogy a pap miért nem habarodott fel. Csak arra gondolt, hogy ez a pap rossz ember. Pokolba jut. De a nagyobb ezer évre a kislány...

AMERIKAI DAUER

Kedden déli 12-ig dolgozunk **hajfestés**
RENCZESNÉL, VI. ker. Csengery-utca 84.

Autószakiskola

HIKADE Teréz-körut 7.
Telefon: 224-862.

Vizaga személy- és teher-
antóra; motorkerékpárra.
Kivándorlóknak egyéni tanfolyam
kedvezményes árban.

